

Oponentský posudek diplomové práce

Jana Hájka

Lidské tělo v hindských idiomech

FFUK, UJCA 2009, 133 stran

Práce je rozdělena do šesti kapitol včetně úvodu a závěru a připojena je obsáhlá příloha *Korpus hindských somatických idiomů* (s. 76-133). Téma práce je značně náročné. Práce začíná obširným teoretickým úvodem, použito bylo osm slovníků hindské frazeologie a pro porovnání sbírka frazeologických jednotek Jaroslava Zaorálka, dosud asi nepřekonaná. Kromě toho autor využil dostatek teoretické literatury.

Po Úvodu je kapitola 2 věnována definici frazému a idiomu, užití idiomů a otázkám terminologie v češtině i hindštině. V kapitole 3 jde o somatické idiomy v češtině a hindštině a rozdíl mezi jazyky. Zjištěná data jsou porovnána s daty zjištěnými pro češtinu.

Kapitola 4 je pak klíčovou kapitolou práce. Obsahuje popisy významů somatických idiomů, symbolických významů různých částí těla a obraznosti výrazů. Obsahuje mnoho takových, které jsou dobře srovnatelné s obdobnými v češtině. Příklady jsou zpracovány srozumitelně i pro toho, kdo hindštinu neovládá, a k tomu účelu překládány co nejvíce doslovně. Pokud existuje český ekvivalent, je připojen. Pátá kapitola je krátká a pojednává o možnosti překládání idiomatických výrazů z hindštiny do češtiny. Protože právě idiomy představují při překládání často úskalí, zasloužila by si tato kapitola víc místa, ale tím by byl vlastně už překročen stanovený rámec práce. Stálo by za to někdy se k ní podrobněji vrátit.

Nyní ke korpusu, v němž je zpracování obdivuhodné množství materiálu.

Jan Hájek používal několik hindsko-hindských frazeologických slovníků, z nichž některé jistě uvádějí i méně známé nebo krajové významy idiomů; některé jsou přímo opakem jeden druhého. To je na korpusu znát, ale nelze mu to vytýkat, měl-li být úplný.

Mám jednu zásadní připomínku: při uvádění českých ekvivalentů bych dala přednost způsobu, jakým jsou uváděny v Hindsko-českém slovníku z r. 1998, a to např.:

Bāl khic '□ī honā – o vlasech – prošedivět

Mūh par murdanī chānā – o tváři - zežloutnout (lépe by bylo mrtvolně zesinat)

Zcela ideální by pak bylo uvádět též v závorce rekcí, např.:

Bāl khic '□ī honā – i vlasech – prošedivět (*ke* komu).

V některých případech by se hodilo věcné vysvětlení. Např. se můžeme vrátit ke kapitole 4.1.3, Vlasy. *Bāl dhūp mē pak'nā/safed honā*. Je to častá metafora: o vlasech – zbělet na slunci, tj. zestárnout, ale nemít zkušenosti; dalo by se např. říci: „Vlasy mi nezbělaly jen

tak samy sebou,“ ale v každém případě je metafora specifická pro Indii; u nás ani nikdy není tolik slunce, aby vybělilo vlasy. Na s. 54 by se hodilo připomenout , že co je v Indii chladné, je příjemné; týká se idiomu *dil thandā honā*.

V některých případech by bylo možno najít bližší ekvivalent, např.:

Khop '□ī par kha□ā honā – stát za zadkem (*kī* komu)

□kh/□khē car'ne jānā – pro oči nevidět, koukat a nevidět (*kī* kdo)

Některé ekvivalenty se jeví trochu pochybné, např. s. 85:

Tevar bure nazar ānā – něha se měnit na lásku.

Nezdá se mi vhodné uvádět jako ekvivalent slovesa substantivum, např.:

Mūh mē āg lag'nā – nadávka žen, *kalejā kat'nā* 1. díra ve střevech, 2. krev v ruce (to je vůbec pochybné), 3. bolest v srdci, atd.,

Nebo naopak: *kis mūh se* – myslet na své nedostatky a neschopnost a považovat se za ubohého (s. 97). V takových případech se ovšem jednoznačný ekvivalent uvádí těžce a je lépe uvést příklad, frázi.

Tu a tam se vyskytne překlep nebo chybí čárka za vloženou vedlejší větou; jinak je práce formálně dokonalá a stylisticky těž. Prozrazuje velmi dobrou znalost hindštiny.

Téma nebylo dosud v souvislosti s hindštinou zpracováno a ani v hindské literatuře pravděpodobně neexistuje práce věnovaná výhradně idiomům somatickým. Bylo by škoda, kdyby zůstalo jen u diplomové práce, do které evidentně bylo vloženo mnoho píle a úsilí. Mám na mysli uplatnění některé její části např. v *Pandanu*. Přes výše uvedené připomínky navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze 15.9.09

PhDr. Dagmar Marková, CSc.